

єдиних принципів, загальних положень, які поширюються на дану сукупність правових норм.

Список використаної літератури:

1. Сильченко Н.В. О критериях отраслей права / Н.В. Сильченко // Право и демократия : сб. науч. трудов. – Мн. : Изд-во Бел. гос. ун-та, 2003.
2. Гайдамака І. Юридична конструкція правового режиму / І. Гайдамака // Юридична Україна. – 2010. – № 1. – С. 30-33
3. Малько А.В. Правовые режимы: Вопросы теории и практики / А.В. Малько, Н.И. Матузов // Правоведение. – 1996. – № 1.
4. Богущкий П. Правовий режим: методологічні рівні дослідження / П. Богущкий // Право України. – 2013. – № 1-2. – С. 317-322.

Ключові слова: режим, правовий режим, державний режим, політичний режим, загальний і спеціальний правові режими.

Ключевые слова: режим, правовой режим, государственный режим, политический режим, общий и специальный правовые режимы.

Key words: regime, lawful regime, state regime, political regime, system of law, general and special lawful regimes.

РУСАВСЬКА ОКСАНА ОЛЕКСІЙВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

РУДОЛЬФ ФОН ІЕРІНГ ПРО ЮРИДИЧНУ КОНСТРУКЦІЮ

Процес входження України в Європейський Союз поширює вплив європейської правової традиції на теорію і практику українського права. Зокрема, мова йде про юридичну техніку як збірне систематичне поняття. Юридична техніка як збірне, систематичне поняття, означає спосіб не тільки правоутворення і правореалізації, але і певний спосіб праворозуміння. Від якості цього способу залежить ефективність чи неефективність правового регулювання. У цьому полягає значимість опрацювання проблеми юридичної техніки для правознавства в цілому.

Термін “техніка” з грецької мови перекладається як майстерність, мистецтво, правил та прийомів, застосовуваних у якійсь справі. Отже у первісному, споконвічному розумінні термін “техніка” не несе суто матеріально-технічного навантаження, а передбачає передусім ще й інтелектуальну вправність, сферу мислимого, свідомого. Для нас очевидно, що класичне розуміння “техніки” має бути повернене в теперішнє українське правознавство і поширене в ній. Це обумовить інший предмет національної юридичної техніки й інші її цілі.

При розгляді цієї проблеми доцільним видається звернення до вчення відомого німецького юриста Рудольфа фон Іерінга. Головним завданням юридичної техніки, за Іерінгом, є пізнання права, оволодін-

ня і застосування його до конкретного випадку. Техніка права не з'являється водночас з появою юриспруденції. Задовго до виникнення науки юридичний інстинкт, керований неясним, але вірним уявленням, вже взявся за цю проблему. Про це виразно свідчить давнє римське право. Мистецтво в сфері права з'являється раніше науки, тому що мистецтво співіснує з однією лише здогадкою, з простим відчуттям чи інстинктом, до як наука розпочинається тільки з пізнання [1, с. 16-17]. Суттєво й наступне. Технічна недосконалість права не є лише частковою недосконалістю, не є нехтування окремою стороною права. Технічна недосконалість є досконалістю всього права. Йдеться про відтворення вищих нормативно-етичних вимог (ідея свободи, справедливості, честі, гідності і тому подібне) у нормативних актах і реалізацію цих ідей в конкретній правовідносині. Якщо техніка правозастосування не є достатньо вмілою, щоб реалізувати загальні начала в дійсності, то це і засвідчує про технічну недосконалість всього права. Тому техніка має велике етичне значення [1, с. 18-19].

Головними прийомами юридичної техніки вважається юридичний аналіз, логічна концентрація і юридична конструкція. Мета логічного аналізу і концентрації полягає в тому, щоб вилучити певний принцип з даних частковостей. Вказаний прийом не є специфічно юридичним, а загальною логічною операцією, більш інтенсивною логічною формою вираження.

Особливу роль відіграє такий прийом, як юридична конструкція. Вже наголошувалося, що завдання юридичних конструкцій полягає у тому, аби досягти єдності предмета. Право єдине, якщо воно ніби розбудоване з одного цілого, якщо можливо легко охопити якусь частину, як і усе в сукупності у всіх його зв'язках і одночасно.

Що таке юридичне конструкція? Які її принципи? Юридична конструкція, за Ієрингом, – це форма вираження права. Таку форму німецький юрист пов'язує з розглядом питання про тлумачення. Тлумачення має бути завжди першим прийомом, який застосовують до сирого матеріалу закону. Скрізь юриспруденція розпочинала з тлумачення. Щоб конструювати, вона мусить спершу інтерпретувати, тлумачити.

У контексті герменевтичної проблеми Ієринг знову акцентує увагу на своєрідному способі розуміння права, який він називає природно-історичним.

Які наслідки такого способу розуміння права для опрацювання останнього?

“Юридична конструкція – це опрацювання правового матеріалу в площині природо- історичного методу” [1, с. 65]. Юридична конструкція – це мистецтво юриспруденції, її предмет і мета. Така діяльність творча, тому що вона створює дещо цілком нове. Чого до цієї миті не було, вона приводить до відкриттів. Формально-логічне мислення на таке не спроможне. Позитивне право догматичне і тісне.

Які процедурні правила чи вимоги юридичних конструкцій?

1. Правило співпадіння з позитивним матеріалом. Позитивні правоположення – ті дані точки, з яких має розпочинатися юридичне конструювання. В усьому іншому воно цілком вільне.

2. Правило логічного непротириччя або систематичної єдності.

3. Правило юридичної краси. На цій вимозі ґрунтується задоволення і незадоволення, яке викликають в нас юридичні конструкції. Одні задовольняють нас своєю природністю, прозорістю, простотою, наглядністю, інші відштовхують нас важкістю, надуманістю, неприродністю, штучністю.

Чим простіша конструкція, тим більш досконала вона, тобто тим вона наглядніша, прозоріша, природніша, і тут – у найвищій простоті – виявляється найвище мистецтво. Найбільш заплутані відносини нерідко конструювалися римлянами через найпростіші прийоми (наприклад, право честі, закон договору, юридична особа), конструкції ж, які складні, надумані, штучні, мають від самого початку викликати у нас справедливу недовіру [1, с. 76].

Стислість, зауважує Р. Іерінг, одна з неоцінних якостей законодавства. Але стислість полягає не в малій кількості слів, які містить закон, а в інтенсивній глибині думок, які ним висловлюються.

Конструкція наглядна, якщо вона розглядає дане відношення з точки зору легко доступній нашій уяві; прозора – якщо наслідки даного відношення ясно виявляються завдяки цій точці зору, як, наприклад, у поняттях права честі, закон договору, юридичної особи; природна – якщо конструкція не викликає ніякого відношення іншого від того, що взагалі має місце в зовнішньому чи в духовному світі.

Юридичну конструкцію, побудовану на природно-історичному методі, Іерінг називає системою є, по-перше, те, що система – це найбільш корисна і плідна форма даного позитивного матеріалу; по-друге, вона є невичерпним джерелом нового матеріалу. Сутнісна риса такого сприйняття права полягає в його єдності, цілісності і одночасності. Наглядне сприйняття не збирає окремі дрібниці, а відображає все одночасно і у всьому його зв'язку. У системі весь матеріал угрупався і поєднався. Система – найбільш прозора форма матеріалу. У цій формі виявляється весь обсяг його змісту, всі затаєні в ньому взаємні відношення [1, с. 52-98].

Рудольф Іерінг наголошує, що природно-історичний метод обумовлює юридичну творчість. Практичне життя абсолютно не в змозі обійтися без доповнення тісних меж позитивного права новими положеннями. У випадку такого доповнення у праві надолужується те, чого не визнає. З точки зору нижчої (позитивної) юриспруденції творчість в праві неможливо обґрунтувати. Навпаки, з точки зору вищої природно-історичної юриспруденції творчість сама собою зрозуміла і необхідна. Така творчість приносить неабияку цінність для світу і для людства [1, с. 79-85].

Отже наукова задача позитивного юриста полягає у зведенні юридичних норм до загальних понять і, з іншого боку, до виведення з цих понять логічних наслідків. Це суто логічна праця думки. Для її вико-

нання немає інших засобів, крім логіки, дедукції, виведення часткового із загального.

Отже, робимо висновок, що техніка – це юридичне мистецтво або вміння, правність, майстерність, праворозуміння, правоутворення і правореалізації. Техніка – усі вимоги, правила, засоби та прийоми такого мистецтва. Вирішальною є майстерність праворозуміння, оскільки від відповідні на запитання, що таке право, залежить засаднича підстава здійснення юридичної практики.

Технічними прийомами є кількісне і якісне спрощення предмета, юридичний аналіз, логічна центрація, юридична конструкція. Завданням цих прийомів є вилучення певних принципів з даних частковостей і досягнення єдності предмета. Пізнати – не означає тільки досягнути предмет сам по собі, але и в його зв'язку з іншими. Єдність предмета утворює система норм, принципів і процедур. Методом системи є природно-історичний підхід.

Список використаної літератури:

1. Иеринг Рудольф фон. Юридическая техника / Пер. с нем. Ф. С. Шендорфа. С.П.б., 1905. – 318 с.

Ключові слова: природно-історичний метод, пізнання права, право як поняття, юридична техніка, юридична конструкція, юридичні принципи, юридичні процедури.

Ключевые слова: естественно-исторический метод, познания права, право как понятие, юридическая техника, юридическая конструкция, юридические принципы, юридические процедуры.

Key words: natural-historical method, knowledge of law, law as a concept, legal technique, legal structure, law principles, law procedures.

МІШЕГЛІНА ВАЛЕРІЯ МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

СОЦІАЛЬНІ ФУНКЦІЇ ЮРИДИЧНИХ СИМВОЛІВ

З давніх часів і до теперішнього часу юридичні символи грають важливу роль у розвитку держав, правових сімей, світової спільноти. Юридичні символи – це наочний, доступний для сприйняття і розуміння правовий засіб юридичної техніки, який, будучи продуктом правової культури суспільства, впливає на правосвідомість. Зазначене в сукупності ефективно сприяє реалізації правових норм.

З огляду на те, що сучасні правові системи мають у своєму розпорядженні великий арсенал символічних форм і процедур, виявлення функцій, властивих їм, дає можливість найбільш точно інтерпретувати техніко-юридичний зміст правової символіки, адже «дослідження ролі